C/2026/5419

16.10.2026

NÕUKOGU SOOVITUS,

9. oktoober 2026,

millega lubatakse Kreekal määruse (EL) 2024/1263 kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda (riikide vabastusklausli aktiveerimine)

(C/2026/5419)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 121,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97, ([1]) eriti selle artiklit 26,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

(1) ELi reformitud majandusjuhtimise raamistiku põhielemendid on määrus (EL) 2024/1263, muudetud nõukogu määrus (EÜ) nr 1467/97 ([2]) ning muudetud nõukogu direktiiv 2011/85/EL ([3]). Raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ja vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Sellega edendatakse riikide isevastutust ning keskendutakse keskpikale perspektiivile ja nõuete tulemuslikule ja sidusale täitmisele.

(2) Määruse (EL) 2024/1263 artikli 17 lõike 1, artikli 19 või artikli 20 kohaselt nõukogu soovituses kehtestatud netokulude maksimaalsed kasvumäärad toimivad iga liikmesriigi iga-aastase eelarvejärelevalve ühtse tegevusnäitajana ja on uue majandusjuhtimise raamistiku keskne element. Kõnealuse nõukogu soovituse kohaste netokulude maksimaalsete kasvumääradega kehtestatakse nelja- või viieaastane eelarvepiirang, mis põhineb nelja-aastasel kohandamisperioodil, millele võib lisanduda veel kuni kolm aastat.

(3) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 26 (riikide vabastusklauslid) on raamistikus ette nähtud paindlikkus reeglite kohaldamisel, kui esineb liikmesriikide kontrolli alt väljas olevaid erandlikke asjaolusid, mis avaldavad suurt mõju riigi rahandusele. Sellisel juhul võib nõukogu liikmesriigi taotlusel ja komisjoni analüüsil põhineva soovituse alusel nelja nädala jooksul alates komisjoni soovituse esitamisest vastu võtta soovituse, mis võimaldab liikmesriigil nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda, kui i) esineb liikmesriigi kontrolli alt väljas olevaid erandlikke asjaolusid, ii) millel on suur mõju asjaomase liikmesriigi rahandusele ning iii) selline kõrvalekalle ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Kõrvalekalde kestuse määrab kindlaks nõukogu.

(4) Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon kutsus liikmesriike üles taotlema stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli koordineeritud aktiveerimist, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi, ([4]) ning Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks.

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).
([3]) Nõukogu 8. novembri 2011. aasta direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).
([4]) Komisjoni teatis „Suuremate kaitsekulutuste võimaldamine stabiilsuse ja kasvu pakti raames“ (Brüssel, 19.3.2025, C(2025) 2000 final).

(5) Kreeka taotluse alusel võttis nõukogu 8. juulil 2025 komisjoni soovituse alusel vastu soovituse, millega lubatakse Kreekal kaitsekulutuste suurendamiseks netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda ([5]). Vabastusklausliga ette nähtud paindlikkuse eesmärk on hõlbustada üleminekut suurematele kaitsekulutustele, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikal perioodil.

(6) Komisjon teatas oma 3. juuni 2026. aasta teatises, et riikide vabastusklausli kohaldamisala on võimalik laiendada, et hõlmata meetmeid, mille kohta liikmesriigid on teinud otsuse pärast 28. veebruari 2026 ning mis tugevdavad Euroopa energiasüsteemi struktuurset vastupanuvõimet ja kiirendavad fossiilkütustest loobumist (edaspidi „energiajulgeolekumeetmed“) ([6]). 18. augustil 2026 avaldas komisjon teatise lisasuunistega liikmesriikidele energiajulgeolekumeetmetega seotud täiendava paindlikkuse kohaldamisala ja ülesehituse kohta ([7]). Selleks et tagada, et riigi rahanduse jätkusuutlikkus ei satuks ohtu, ja piirata eelarve kohandamise vajalikku suurendamist järgnevatel perioodidel, jääb praegune ülemmäär 1,5 % SKPst samaks ning seda kohaldatakse nii kaitse- kui ka energiaalase paindlikkuse suhtes. Lisaks ei tohiks energiajulgeolekumeetmete puhul võimaldatav paindlikkus ületada 0,3 % SKPst aastas, samas kui kumulatiivne paindlikkus ei tohiks 2028. aasta lõpuks ületada 0,6 % SKPst.

(7) 6. augustil 2026 esitas Kreeka nõukogule ja komisjonile taotluse laiendada riikide vabastusklausli kohaldamisala, et hõlmata täiendavad meetmed energiajulgeoleku suurendamiseks. Kreeka rõhutab oma taotluses Pärsia lahe piirkonnas toimuva sõjalise tegevuse tagajärgi, mis ohustavad Euroopa pikaajalist energiajulgeolekut. Selline olukord kujutab endast erakorralist asjaolu, mis ei ole liikmesriigi kontrolli all ja nõuab valitsemissektori kulutuste märkimisväärset suurendamist, et vähendada sõltuvust imporditud fossiilkütustest ja sellega seotud haavatavust ning aitab seeläbi kaasa energiajulgeolekule.

(8) Kreeka esitab oma taotluses esialgse loetelu kavandatavatest riiklikult rahastatavatest energiajulgeolekumeetmetest, millel on otsene mõju eelarvele ja mille kohta tehti otsus pärast 28. veebruari 2026 ning mille eesmärk on vähendada sõltuvust imporditud fossiilkütustest ja tugevdada Euroopa julgeolekut. Kavandatavate meetmetega toetatakse investeeringuid näiteks päikesepaneelidesse, puhta energia salvestamisse, soojuspumpadesse ja veesoojenditesse, üldkasutatavate hoonete ja taristu energiauuendustesse ning raudteesüsteemi täiustamisse. Esialgse hinnangu põhjal võivad need kavandatavad meetmed kuuluda energiajulgeoleku paindlikkuse kohaldamisalasse. See esialgne hinnang ei mõjuta komisjoni edasisi toetuskõlblikkuse hindamisi. Meetmed peaksid olema sihipärased ja kulutõhusad ning kavandatud nii, et nende mõju süsinikuheite vähendamisele ja/või energiasäästule oleks võimalikult suur. Vajaduse korral tuleb arvesse võtta ka seonduvaid taristuvajadusi, eelkõige uut või ajakohastatud võrguvõimsust.

(9) Komisjon hindab oma korrapärase eelarvejärelevalve raames konkreetsete meetmete toetuskõlblikkust ulatuse, täiendavuse ja eesmärgipärasuse/kulutõhususe seisukohast ning nende mõju eelarvele, eelkõige selleks, et määrata kindlaks energiajulgeolekumeetmete paindlikkus, mida tuleks arvesse võtta Kreeka kontrollikonto loomisel ja netokulude soovitatud maksimaalsetele kasvumääradele vastavuse hindamisel.

(10) Selleks peaks Kreeka kaks korda aastas esitama komisjonile loetelu konkreetsetest energiajulgeolekumeetmetest, mida ta peab riikide vabastusklausli alusel paindlikuks, ning esitama tõendid nende toetuskõlblikkuse ja eelarvemõju kohta. Selline energiameetmeid käsitlev korrapärane aruandlus on osa kaks korda aastas toimuvast eelarvejärelevalve protsessist. Kevadine aruanne peaks sisaldama eelmise aasta meetmeid ja nende eelarvekulu ning jooksva aasta prognoosi, samas kui sügisene aruanne peaks sisaldama nii jooksva kui ka järgmise aasta meetmeid, mis on vastu võetud või millest on piisava üksikasjalikkusega teatatud. See võimaldab komisjonil võtta oma eelarvejärelevalves arvesse konkreetseid meetmeid energiajulgeoleku suurendamiseks, järgides iga-aastast maksimaalset ülempiiri 0,3 % SKPst ja kumulatiivset ülempiiri 0,6 % SKPst.

([5]) Nõukogu 8. juuli 2025. aasta soovitus, millega lubatakse Kreekal määruse (EL) 2024/1263 kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda (riikide vabastusklausli aktiveerimine) (ELT C, C/2025/3965, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3965/oj).

([6]) Komisjoni teatis 2026. aasta Euroopa poolaasta kevadpaketi kohta (COM(2026) 200 final).

([7]) Komisjoni teatis „Suunised liikmesriikidele riikide vabastusklausli kohaldamisala laiendamise kohta energiajulgeolekumeetmetele“ (ELT C, C/2026/4514, 18.8.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/4514/oj).

(11) Käesolev soovitus asendab soovituse C/2025/3965 ([8]).

(12) Käesoleva soovitusega ei muudeta valitsemissektori eelarve puudujäägi, võla ja netokulude määratlusi ega nendega seotud kontseptsioone. Nendel kontseptsioonidel põhinevad andmed peab Kreeka koostama ja esitama kooskõlas määrusega (EL) 2024/1263, nõukogu määrusega (EÜ) nr 479/2009 ([9]) ja määrusega (EL) nr 549/2013 ([10]).

SOOVITAB JÄRGMIST:

1. Kreekal on kuni 2028. aastani lubatud nõukogu soovituses C/2025/661 ([11]) sätestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda ja neid ületada

   i) niivõrd, kui neid maksimaalseid kasvumäärasid ületavad netokulud ei ületa järgmiste summat:

      a) kaitsekulutuste suurenemine protsendina SKPst alates 2024. aastast (vaatlusaasta);

      b) ajavahemikul 2026–2028 energiajulgeolekut suurendavate toetuskõlblike meetmete eelarvekulu, mille ülemmäär on samal ajavahemikul 0,3 % SKPst aastas ja kumulatiivselt 0,6 % SKPst;

   ii) tingimusel, et netokulude maksimaalseid kasvumäärasid ületav kogukõrvalekalle ei ole suurem kui 1,5 % SKPst.

2. 2028. aastale järgnevatel aastatel võib Kreeka endiselt määruse (EL) 2024/1263 artikli 17, 19 või 20 kohases nõukogu soovituses kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda ja neid ületada niivõrd, kui neid maksimaalseid kasvumäärasid ületavad netokulud on seotud kaitseotstarbelise varustuse tarne lepingutega, mis on sõlmitud enne 2028. aasta lõppu, ega ületa eespool nimetatud üldist ülemmäära.

3. Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 22 lõikega 7 ei kirjendata käesoleva soovituse alusel lubatud kõrvalekaldeid nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest Kreeka kontrollikontol deebetina.

4. Selleks et tagada lisakulutuste korrektne kirjendamine, peab Kreeka esitama andmed tegelike ja kavandatud kaitsekulutuste (COFOGi jagu 02) (sealhulgas kaitseinvesteeringute (COFOGi jagu 02 P.51)) kogusummade ning COFOG-02 alt välja jäävatest SAFE-laenudest rahastatavate kulutuste kohta:

   a) aastate 2021 kuni T–1 (aasta T on jooksev aasta) kohta komisjonile (Eurostatile) nõukogu määruse (EL) 479/2009 kohaselt esitatavas aruandluses;

   b) aastate 2021 kuni T (jooksev aasta) kohta määruse (EL) 2024/1263 artikli 11 lõike 1 ja artikli 15 ning artikli 21 lõike 1 kohaselt esitatavates riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades ning iga-aastastes eduaruannetes;

   c) aastate T (jooksev aasta) ja T+1 kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 473/2013 kohaselt esitatavates eelarvekavades ([12]).

([8]) Nõukogu 8. juuli 2025. aasta soovitus, millega lubatakse Kreekal määruse (EL) 2024/1263 kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda (riikide vabastusklausli aktiveerimine) (ELT C, C/2025/3965, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3965/oj).

([9]) Nõukogu 25. mai 2009. aasta määrus (EÜ) nr 479/2009 Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust käsitleva protokolli kohaldamise kohta (ELT L 145, 10.6.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/479/2014-09-01).

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 549/2013 Euroopa Liidus kasutatava Euroopa rahvamajanduse ja regionaalse arvepidamise süsteemi kohta (ELT L 174, 26.6.2013, lk 1, http://data.europa.eu/eli/reg/2013/549/2025-09-01).

([11]) Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus, millega kiidetakse heaks Kreeka riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (ELT C, C/2025/661, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/661/oj).

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 473/2013, millega tugevdatakse majanduse ja eelarve järelevalvet euroala liikmesriikide üle, millel on või võivad tekkida tõsised raskused finantsstabiilsuse tagamisel (ELT L 140, 27.5.2013, lk 1).

5. Selleks et tagada lisakulutuste korrektne kirjendamine, peab Kreeka esitama komisjonile 2026.–2028. aastal käesoleva soovituse kohaldamiseks aruande konkreetsete meetmete kohta, millega suurendatakse energiajulgeolekut. Komisjonile esitatavas aruandluses konkreetsete meetmete kohta tuleks järgida komisjoni aruandevormi, hõlmates sealhulgas teavet rakendamise seisu ja toetuskõlblikkust käsitlevate tõendite kohta, ning need meetmed tuleks kvantifitseerida läbipaistval ja usaldusväärsel viisil. Aruanne esitatakse kaks korda aastas, kevadel 15. aprilliks ja sügisel eelarvekavade raames 15. oktoobriks.

Käesolev soovitus on adresseeritud Kreeka Vabariigile.

Luxembourg, 9. oktoober 2026

Nõukogu nimel

eesistuja

S. HARRIS